

יהדות ואסלאם: פרספקטיבות פמיניסטיות

Judaism and Islam: Feminist perspectives

מס' קורס: 27-9860-01

שם המרצה: ד"ר רונית עיר-שי

סוג הקורס: הרצאה

היקף: 2 ש"ס

סמסטר: ב'

שנת לימודים: תשפ"ג

אתר מלווה: מודל

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה:

קורס זה יבקש לבחון את דרכי ההתמודדות עם האתגר שמציב הפמיניזם לדת בכלל וליהדות ולאסלאם בפרט בשני תחומים:

בתחום התיאולוגי – נבחן את האתגר התיאולוגי לאור הבעייתיות שנוסחה על ידי פמיניסטיות נוצריות, מוסלמיות ויהודיות. נדון בשאלת המונותאיזם, תיאור דמותו הגברית של האל והשלכותיו על עיצוב התודעה הדתית. נדון ברבדים השונים של הבעייתיות התיאולוגית ונלבן אותן לעומקן.

בתחום הדין הדתי (הלכה/שריעה) – נבקש לדון בשאלה: מהי המשמעות של עובדת גבריותה של ההלכה, האם קיימות בהלכה הטיות על בסיס מגדרי והאם ייתכן "קול נשי" בלימוד התורה ובפסיקת ההלכה. נעסוק במספר סוגיות המעסיקות את הפמיניזם הדתי היהודי כמו: תלמוד תורה לנשים, צניעות, נישואים וגירושים, להט"ביות ואת הפמיניזם המוסלמי בהקשרים של פרשנות פטריארכלית לקוראן כמו – ירושה, פוליגמיה, יחסי אישות, גירושים ועוד.

מטרות הקורס:

1. להכיר את הביקורת הפמיניסטית על מסורות דתיות בכלל ועל מסורת היהדות בפרט.
2. לדון באופן ביקורתי בפתרונות המוצעים במחקר, במישור התיאולוגי וההלכתי/שרעי.

ב. תוכן הקורס:

מהלך השיעורים:

שיעורים	קריאה נדרשת
<u>שיעור 1</u> פמיניזם ודת: מבוא	
<u>שיעור 2</u> פמיניזם מוסלמי מרצה אורחת – באנה שוג'רי	Badran Margot, Islamic Feminism – What's in a name", in: Feminism in Islam: Secular and Religious Convergence (Oneworld Publications, 2009): 242-252. Tanya Zion-Waldoks, Ronit Irshai and Bana Shoughry, "The first female Qadi in Israel's Shari'a (Muslim) Courts – Nomos and Narrative", Shofar 38.2 (2020), pp. 229-262.
<u>שיעור 3</u> פמיניזם יהודי ומוסלמי לימוד מקורות	
<u>שיעור 4</u> פמיניזם נוצרי ויסודות הביקורת על הדתות המונותיאסטיות	Daphne Hampson, After Christianity (London: SCM Press, 2002), pp. 119-168.
<u>שיעור 5</u> פמיניזם ויהדות – נקודות התנגשות; תיאולוגיית העקידה	Rachel Adler, "The Jew Who Wasn't There: Halakha and the Jewish Woman", in: Suzana Heschel (ed.), On Being a Jewish Feminist; A Reader (New York: Schocken Books, 1983), pp. 12-18. תמר רוס, "הפמיניזם והמסורת ההלכתית", בתוך: ארמון התורה ממעל לה – על אורתודוקסיה ופמיניזם, תל אביב: עלמא, עם עובד, 2007, עמ' 31-70.
<u>שיעור 6</u> תגובות יהודיות, פנים דתיות, לביקורת הפמיניסטית ושאלת המהותנות	Aaron Soloveitchik, "The Torah's View of the Role of the Woman", in: Logic of the Heart Logic of the Mind: Wisdom and Reflections on Topics of our Times, Genesis Jerusalem Press, 1991, pp. 92-97 ארי שבט, "פמיניזם אורתודוכסי = אגואיזם דתי", צהר יג (תשס"ג), עמ' 162-153. לימוד מדרשי נשים – אנטי מהותנות.

סינתזה אוזיק, "הערות לשם מציאת השאלה הנכונה", בתוך: דב רפל (עורך), הפנינה-האישה היהודית בחברה, במשפחה ובחינוך: ספר זיכרון לפנינה רפל (ירושלים: תשמ"ט), עמ' 127-152 Judith Plaskow, "The Right Question is Theological", edited by Susannah Heschel, On Being a Jewish Feminist: A Reader (New York: Schocken Books, 1983), pp. 223-234	<u>שעור 7</u> הבעיה התיאולוגית וההצעות לפתרונה
רונית עיר-שי, "שיקול דעת הלכתי והטיות על בסיס מגדרי – ניתוח מושגי", תרבות דמוקרטית 16 (תשע"ד 2014), עמ' 141-185	<u>שיעור 8</u> האתגר ההלכתי/שריעי
	<u>שיעור 9</u> התמודדות עם האתגר ההלכתי/שריעי: תלמוד תורה לנשים ביהדות וירושת נשים באסלאם לימוד מקורות
Tova Hartman, "Modesty and the Religious Male Gaze", in Feminism Encounters Traditional Judaism (Waltham: Brandeis Univ. Press, 2007), pp.45-61. תמר רוס, "תרומת הפמיניזם לדיון ההלכתי: 'קול באישה ערווה' כמקרה מבחן", בתוך: הלכה, מטה-הלכה ופילוסופיה: עיון רב תחומי, בעריכת אבינועם רוזנק (ירושלים: ון ליר ומאגנס, 2011), עמ' 35-64.	<u>שיעור 10</u> משטור הגוף/מיניות/צניעות
רותי הלפרין קדרי, "דיני נישואין וגירושין והבניית המגדר", בתוך: להיות אישה יהודייה, בעריכת מרגלית שילה (ירושלים: אורים, 2001), עמ' 155-167.	<u>שיעור 11</u> נישואים וגירושין והדין הדתי מרצה אורחת – פרופ' רותי הלפרין קדרי
רונית עיר-שי, "אתגר ההומוסקסואליות הגברית – תאולוגיה, מוסר והלכה", ראשית 3 (תשע"ט), עמ' 47-72.	<u>שעור 12</u> הלכה, להט"ביות וטרנסיות לימוד מקורות
רונית עיר-שי ותניא ציון וולדוקס: "הפמיניזם האורתודוקסי – בין נומוס לנראטיב", משפט וממשל טו (1-2), תשע"ג, 233-327	<u>שעור 13</u> סיכום

ג. דרישות קדם:

ללא.

ד. חובות הקורס:

תרגיל ביניים בזוגות (עד 800 מילים)..... 20%

מבחן בית (עד 2500 מילים)..... 80%